Bijlage 2
De reactie van ons college op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein op het raadsvoorstel ‘Accenten en afbouwpunten Visie Samenleven’.

ADVIESRAAD
Sociaal Domein
Ooststellingwerf
Samen, maar onafhankelijk

ADVIES AAN HET COLLEGE VAN B&W GEMEENTE OOSTSTELLINGWERF
Reactie college steeds in groen toegevoegd

Onderwerp	**Tussenbalans Visie op Samenleven 2023**
Voorbereid door	Afvaardiging 4 themagroepen ASDO
Advies gevraagd per	6 november 2023
Uiterste adviesdatum	18 december 2023
Advies uitgebracht aan college van B&W per	11 december 2023

Soort advies: gevraagd of ongevraagd	Gevraagd.
Doel van het advies	De ASDO geeft een inhoudelijke reactie op de accenten en afbouwpunten bij de doe-agenda’s zoals verwoord in de Tussenbalans Visie op Samenleven 2023 sinds de vaststelling van de Visie op Samenleven van medio oktober 2019.
Samenvatting van het advies	De ASDO heeft voor de doe-agenda’s en bijbehorende 17 besluiten per besluit een reactie geformuleerd. Voor de uitwerking daarvan zie hieronder.
Context	De Visie op Samenleven is half oktober 2019 door de Raad vastgesteld. Hierin staan maatschappelijke effecten centraal, uitgewerkt in doe-agenda’s Meedoen, Samenleven, Gezondheid en Goed Opgroeien. Via monitoring van beleid, trends en eigen signalen over ontwikkelingen is nu, eind 2023, een Tussenbalans opgemaakt. Naast de conclusie dat veel goed gaat is er behoefte om meer impact te willen maken. Dat betekent accenten leggen, maar ook keuzes maken over waar minder of geen aandacht meer aan hoeft te worden besteed. Dit heeft geleid tot 17 besluiten. Over deze besluiten heeft de ASDO per besluit een advies uitgebracht.
Impact van de aanvraag op de inwoners c.q. specifieke doelgroep van de gemeente Ooststellingwerf	Deze is zeker aanwezig, maar verschilt per inwoner, specifieke doelgroep of voorziening/instelling en per besluit.

Overwegingen die tot het advies leiden	Bij elk voorgestelde besluit is gekeken naar de gevolgen voor de inwoner, doelgroep en/of instelling en het gebruik van een voorziening. Aanvullende suggesties of aandachtspunten zijn in veel gevallen toegevoegd.
Adviezen aan het college van B&W	**Meedoen.** Besluit 1 Accent: Inwoners stimuleren om tijdig te anticiperen op ouder worden. Advies: Akkoord. Besluit 2 Accent: (Wmo) zorg anders organiseren en inkopen zodat deze haalbaar en betaalbaar blijft. Advies: Afbouw naar maximaal 2 aanbieders per buurt is rigoureus en daarom graag aandacht voor een afbouwregeling bij bestaande contracten voor zowel cliënt als aanbieder. Denk aan gewenning van de cliënt aan het mogelijk vertrek van de vertrouwd contactpersoon van de huidige aanbieder. **Reactie college: Bij de uitwerking van de nieuwe inkoop Wmo nemen we de mogelijkheid van een afbouwregeling mee.** Besluit 3 Afbouwen: Formele zorg minder “promoten” en uitdragen als oplossing. Advies: Negatief. Wat als in het aangedragen voorbeeld de verzekering de fysiotherapie niet vergoed (wellicht hier niet het goede voorbeeld gekozen)? **Reactie college:** **Het voorbeeld ging over het aanbieden van een fysiotherapeut om veilig trap te blijven lopen in plaats van een traplift in het kader van het programma Powerful Ageing. Dit is een programma dat volledig op maat wordt gemaakt voor de betreffende inwoner, afgestemd op de activiteiten die hij of zij wil (blijven) ondernemen. De gemeente betaalt de kosten voor deze interventie vanuit de Wmo.** **Bij dit afbouwpunt gaat het er om dat we ouderen in staat stellen om zo lang mogelijk fysiek zelfredzaam blijven. Als je ouder wordt, kan je tegen een fysieke beperking van je lichaam aanlopen. Zoals verlies van functionaliteit, valangst of explosief krachtsverlies. In dat geval bieden we als gemeente een vangnet via Wmo voorzieningen. Het is belangrijk dat deze ondersteuning er is en die blijft er ook. Toch heeft dit in de praktijk een keerzijde. Het toekennen van huishoudelijke hulp, een traplift of een scootmobiel maakt namelijk dat ouderen minder zelf actief blijven. Hun fysieke zelfredzaamheid neemt daardoor nog verder af. En daarmee het vermogen om zelfstandig te blijven wonen en (weer) actief mee te doen in de samenleving. Met powerful ageing maken we het mogelijk dat ouderen –daar waar nog mogelijkheden liggen!- langer fysiek zelfredzaam blijven. Ze krijgen een doelgericht en persoonlijk trainingsprogramma dat vanuit de Wmo wordt bekostigd. Voor ouderen die écht zijn aangewezen op de genoemde Wmo-voorzieningen (en waarvoor powerful ageing dus**

	geen oplossing is) blijven we deze voorzieningen uiteraard aanbieden. Naar onze mening heeft de cliënt daarnaast recht op alle beschikbare informatie m.b.t. voorzieningen waar het mogelijk voor in aanmerking kan komen. Geen top-down benadering van een betuttelende overheid op dit terrein. **Reactie college: Dit is ook ons uitgangspunt, zie hierboven.** Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning zelfs actiever promoten om cliënt te ondersteunen. Dit gebeurt nu volstrekt onvoldoende. Zelfs de uit het Koplopersproject voortgekomen OCO-flyer is nog niet bekend gemaakt bij alle inwoners van Ooststellingwerf. **Reactie college:** **We hebben de communicatie hierover tot nu toe inderdaad beperkt tot alle inwoners die contact opnemen met het gebiedsteam. Wij informeren hen actief over de mogelijkheid van Onafhankelijke Cliëntondersteuning. Dit gebeurt mondeling, via de flyer en via de website www.ocohttps://www.ooststellingwerf.nl/clientondersteuning.** **Het afgelopen jaar hebben we veel gecommuniceerd om het gebiedsteam bekend te maken, na de verhuizing naar het gemeentehuis. We kozen ervoor om niet teveel boodschappen te combineren. Maar aankomend jaar is het de bedoeling om de bredere communicatie rondom OCO op te pakken.** Wij vragen daarnaast expliciet aandacht voor laaggeletterdheid in de communicatie. **Reactie college: Dit is een terecht punt. We hebben spreekuren waar mensen zonder afspraak terecht kunnen. Bovengenoemde website is zoveel mogelijk afgestemd op mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. We vragen regelmatig aan inwoners om met ons mee te kijken met flyers en brieven. De kersverse ervaringsdeskundige kan hier ook een rol in spelen (zie besluit 5).** Tenslotte, bied de formele zorg die nodig is, vang wat kan op met mantelzorg en vrijwilligers maar waak daarbij voor overbelasting. **Reactie college: Dit onderschrijven wij.** Besluit 4 Accent: Alles op alles zetten om bijstandsgerechtigden naar vermogen mee te laten doen in onze samenleving. Advies: Akkoord. Besluit 5 Accent: Voorzieningen voor inwoners met weinig geld en/of schulden zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk maken. Advies: akkoord. Start Arm in Arm weer op en betrek ervaringsdeskundigen bij voorzieningen. **Reactie college: Dit advies nemen we over. We waarderen de groep Arm in Arm zeer en behouden graag het contact met hen. Naast hun ervaringsdeskundigheid maken we sinds kort ook**

	gebruik van een opgeleide ervaringsdeskundige in ons gebiedsteam. Hij helpt ons onder andere bij het in contact komen van mensen met beginnende schulden (vroegsignalering), maar kijkt ook mee met ons beleid en met onze communicatie-middelen. Besluit 6 Accent: Structurele verbetering bereiken voor mensen die lange tijd in armoede leven. Advies: Akkoord. Besluit 7 Afbouwen: Geen projecten die niet substantieel bijdragen aan meedoen van bijstandsgerechtigden en/of slechts een kleine groep bereiken. Advies: Akkoord, waarbij wij wel willen aangeven dat projecten die nu niet substantieel bijdragen misschien over een half jaar wel een bijdrage kunnen bieden. Bewaar deze ergens inzichtelijk. **Reactie college: De informatie over projecten die we afbouwen archiveren we uiteraard. Dit besluit gaat overigens (vooral) over het feit dat we in de toekomst (nog) kritischer afwegen of we een nieuw project starten of niet.** Besluit 8 Afbouwen: Geen extra communicatie om het bereik van afzonderlijke regelingen en voorzieningen te vergroten omdat het effect hiervan zeer beperkt is. Advies: zie kanttekening inzake OCO bij Besluit 3. **Reactie college: Zie onze reactie bij besluit 3.** Zorg voor een heldere vindplaats voor alle regelingen digitaal en in een brochure. **Reactie college: We hebben de regelingenwijzer op papier (inwoners die eerder gebruik maakten van minimaregelingen van de gemeente ontvangen deze elk jaar automatisch thuis). De regelingenwijzer is ook online te vinden. We werken aan verbetering van deze regelingenwijzer. Hij is erg veelomvattend. Met dit afbouwpunt willen we vooral benadrukken dat we blijven communiceren over onze regelingen (via allerlei kanalen), maar dat nóg meer communicatie over minimaregelingen weinig extra gebruik zal opleveren. We willen onze regelingen vooral eenvoudiger en toegankelijker maken en daar onze energie in steken. We kennen nu zeer veel verschillende regelingen, waardoor het ook lastig communiceren is. Daarnaast willen we toewerken naar een persoonlijke benadering dichtbij in de buurt. Ten slotte willen we het makkelijker maken om gebruik te maken van voorzieningen en eventuele drempels (ingewikkeldheid, manier van aanvragen) weg te nemen. We doen nu bv onderzoek naar de invoering van een meedoenpas (een pas waarmee we een aantal losse regelingen (bv kleding- en schoenenbonnen) overbodig maken en meer keuzevrijheid bieden hoe de inwoner het tegoed op de pas besteedt). Ook gaan bieden we inwoners pro-actief de voorzieningenwijzer aan. Inwoners krijgen een persoonlijk gesprek aan huis waarbij alle lokale en landelijke voorzieningen voor mensen met weinig geld bekeken worden en desgewenst ter plekke wordt geregeld om daar gebruik van te**

	maken. Een gemiddeld huishouden bespaart zo jaarlijks €500,- (https://www.devoorzieningenwijzer.nl/)). **Samenleven.** Besluit 9 Accent: Voorwaarden scheppen voor de bloei van gemeenschapskracht, inwonersinitiatief en omzien naar elkaar. Advies: Bied de dorpen voorbeelden van "good practices" uit andere dorpen en gemeenten aan om als dorp/buurt de juiste keuze te kunnen maken. **Reactie college: Dit advies nemen we over. Dit is een uitstekende manier om inwoners te inspireren en op weg te helpen. We hebben er goede ervaringen mee.** Zorg voor uitbreiding van bloeizones **Reactie college: Bloeizones ontstaan van onderop en kunnen we als gemeente niet 'uitbreiden'. Dan is het een project van de gemeente, voelen inwoners zich geen eigenaar en beklijft het niet. Natuurlijk ondersteunen we dorpen die een bloeizone willen worden wél van harte (als ze daar behoefte aan hebben). Ook hiervoor geldt dat het uitdragen van de bestaande voorbeelden kan bijdragen aan uitbreiding van dergelijke initiatieven.** Besluit 10 Afbouwen: We bemoeien ons niet met de inhoud en uitvoering van initiatieven, maar laten dit bij de inwoners(groepen), dorpen en buurten en maatschappelijke organisaties. Advies: Akkoord met kanttekening van hierboven bij Besluit 9. Opmerking: graag aandacht voor de regiefunctie, waardoor niet op meerdere plekken hetzelfde wordt gedaan voor dezelfde doelgroep. **Reactie college: Onze dorpencoördinatoren en opbouwwerkers hebben veel contact met inwoners die initiatieven nemen, leggen verbindingen en denken mee. Maar van regie voeren op initiatieven is geen sprake. Het staat inwoners vrij om activiteiten of projecten op te zetten, ook al is dat voor dezelfde doelgroep. Denk aan meerdere initiatieven tegen eenzaamheid in één dorp. Daar waar de dorpencoördinatoren en/of opbouwwerkers betrokken worden en/of horen van dergelijke initiatieven kunnen ze wel verbindingen leggen, tips en adviezen geven of wijzen op soortgelijke projecten. Als er een subsidie wordt gevraagd, kunnen we als gemeente wat meer 'eisen' stellen (dubbelingen voorkomen, geen subsidie voor hetzelfde soort initiatief).** **Gezondheid.** Besluit 11 Accent. Integrale aanpak om te komen tot een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. Advies: Akkoord. Dit vraagt om heldere communicatie met meerdere gelederen, o.a. huisarts, fysio, scholen. Beschikbaarheid van 'sportlocaties, verenigingen en trainingsmogelijkheden/coaches. Bij tijdige preventie wordt veel (duurdere) zorg voorkomen. **Reactie college: Dit onderschrijven wij.**

	Besluit 12 Accent: Preventief inzetten op een gezonde en actieve leefstijl waarin reablement (herstel), bewegen, voeding en weerbaarheid centraal staan. Advies: Akkoord. Besluit 13 Afbouwen: Niet betuttelen, maar uitnodigende projecten en programma's die inspelen op intrinsieke motivatie van inwoners. Advies: Akkoord. Opmerking: Noodzaak is om dit eerst goed inzichtelijk te maken door aandacht te besteden in de regionale bladen, helder en begrijpelijke taal, concrete voorbeelden. Goed voorbeeld doet goed volgen, dit kan niet los gezien worden van tijdige preventie. **Reactie college: Dit onderschrijven we. We besteden veel aandacht aan communicatie rondom positieve gezondheid. Hier geldt net als bij de bloeizones (zie besluit 9) dat initiatieven van onderop het beste werken en 'beklijven'.** **Goed Opgroeien.** Besluit 14 Accent: Kansrijke start voor kinderen. Advies: Akkoord. Goed opgroeien is verbonden met de leef- en woonsituatie waarin kinderen zich bevinden. Draag zorg voor directe betrokkenheid vanaf de geboorte, o.a. consultatiebureau (signalerende functie, ondersteunende bij individuele vragen), huisarts, zorgaanbieders en tijdige preventie. **Reactie college: Dit onderschrijven wij.** Besluit 15 Accent: Beperken jeugdhulpvragen door gerichte preventie. Advies: Akkoord. Opmerking: Belangrijk blijft dat er vanuit de hulpvraag gekeken wordt wat nodig is. Het financiële aspect dient ondergeschikt te zijn aan de hulpvraag. Financiën dienen niet het meest zwaarwegende argument te zijn door bijv. beschikbare hulp in te zetten, welke mogelijk niet passend is bij de hulpvraag. Draag zorg voor een doorgaande lijn in de hulpverlening, zonder stagnatie door financiële consequenties. **Reactie college: Dit onderschrijven wij.** Besluit 16 Afbouwen: We houden ons niet(meer) bezig met verantwoordelijkheden die bij andere partijen liggen (bv. onderwijs). Advies: tijdige monitoring, samenwerking met de verschillende ketenpartners behouden (1 casus, 1 regie). **Reactie college: Dit afbouwpunt betreft vooral zaken waar het onderwijs de primaire verantwoordelijkheid en ook middelen voor heeft (bv leesvaardigheid). Dit is iets waar we als gemeente geen geld meer in steken (bv tutoring voor kinderen op de basisschool door Scala). De scholen kunnen desgewenst zelf diensten af blijven nemen van Scala. De gemeente richt zich wat betreft**

	leesvaardigheid op de voor- en vroegschoolse periode (tot basisschoolleeftijd), op de bibliotheek en op basisvaardigheden voor volwassenen. Opmerkingen: Ten eerste: Er bestaat ook zoiets als een gezamenlijke verantwoordelijkheid, zoals onderwijsachterstandenbeleid, waarbij partijen elkaar versterken. **Reactie college: Hier zijn we het mee eens. Wij hebben over het onderwijsachterstandenbeleid intensief contact met alle partijen die daar een bijdrage aan kunnen leveren.** De bewegingsconsulenten van Scala geven voorbeeldlessen op scholen en zorgen voor het stimuleren van uitdagend, uitleenbaar materiaalgebruik. Wat zijn de effecten van het stopzetten van deze interventies die jaarlijks goed gedocumenteerd worden verantwoord? **Reactie college: Het gaat hier om het faciliteren van beweegonderwijs op de scholen. Dit vinden wij een verantwoordelijkheid van de scholen zelf. Scala is in gesprek met de scholen over eventuele voortzetting van deze activiteiten via bekostiging door de scholen.** De leesbevordering in samenwerking met de bibliotheek (Bos-project) lijkt ons ook heel relevant. Wij waarschuwen ervoor niet het kind met het badwater weg te gooien in deze gemeente. **Reactie college: De scholen en de gemeente dragen beide bij aan projecten gericht op leesbevordering door de bibliotheek. Dat blijven we doen. Op dit moment zijn er gesprekken gaande met de bibliotheek over *welke* projecten/activiteiten daar het meest aan bijdragen. De scholen hebben hierin een belangrijke stem.** Ten tweede: De gemeente heeft een controlerende functie en dient te vertrouwen op de ‘deskundigen’ die onderwijs, zorg en hulp aanbieden. En deze medewerkers dienen daar waar nodig samen te werken. Er dienen toetsing/meetmomenten ingebouwd te worden, zodat inzichtelijk wordt wat is er gedaan, wat is er bereikt en hoe gaan we verder. Dat houdt weliswaar in dat verantwoordelijkheden daar worden neer gelegd waar zij horen, echter door het proces te monitoren kan voorkomen worden dat zwaardere hulp – cq kosten, noodzakelijk zijn of zullen worden. **Reactie college: De gemeente draagt bij aan onderlinge samenwerking en afstemming via de Lokale Educatieve Jeugd Agenda. Dit is een samenwerkingsverband van partijen rondom kinderen en jeugd inclusief scholen. De gemeente is hiervan de voorzitter. Daarnaast is er op casusniveau overleg tussen ouders, scholen, leerplichtambtenaar, gebiedsteam en eventuele andere zorgpartijen en zijn in gesprek over hoe de samenwerking op casusniveau nog beter kan.**

	Besluit 17 Afbouwen: Geen losse projecten gericht op de weerbaarheid en positieve gezondheid van kinderen vanaf 10 jaar, maar een samenhangende aanpak. Advies: akkoord, versnipper de hulpverlening niet en draag zorg voor een doorgaande lijn. Wij vragen daarnaast expliciet aandacht voor het integreren van sociale weerbaarheid in de OKO-aanpak. Belangrijk is samenwerking met de verschillende instanties. **Reactie college: Op dit moment werken we OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving) uit. Bovenstaande aandachtspunten nemen we mee.**
Suggesties aan het college van B&W	Gemeentelijk is het van belang de verantwoordelijkheid daar te laten waar deze hoort en dat de gemeente niet betuttelend op gaat treden. Dit vraagt dat de gemeente wel mogelijkheden moet scheppen, waardoor geborgd is dat mensen weten waar ze terecht kunnen en waar ze hun vragen kunnen stellen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld laaggeletterdheid en informatieverspreiding binnen huisartspraktijken, scholen of bibliotheken, waar een aanspreekpunt kan zijn. **Reactie college: Dit onderschrijven we en heeft onze doorlopende aandacht.** Ondanks dat het gebiedsteam gekwalificeerde professionals aan het werk heeft, is het van belang dat zij ook voldoende kennis hebben van bijvoorbeeld de jeugdwet en hierin een rol kunnen spelen. **Reactie college: De medewerkers van het gebiedsteam jeugd beschikken over de genoemde kennis.** Voortijdig signaleren dat er iets niet goed gaat in een gezin en deskundige hulp in schakelen maakt dat de meer duurdere hulpverlening voorkomen kan worden. **Reactie college: Dit onderschrijven we. Daarom besteden we veel aandacht aan preventie en is dit één van onze accenten (zie besluit 14 en 15).** Beheersbaarheid van financiën maakt ook dat er kritisch gekeken dient te worden naar de eigen mogelijkheden en inzet van de gemeente. **Reactie college: Daar waar mogelijk biedt ons gebiedsteam jeugd zelf kortdurende ondersteuning. Ook de aanwezigheid van ons gebiedsteam bij de huisarts en op scholen past hier bij.** Het beperken van minder keuzemogelijkheden door in zee te gaan met 2 aanbieders zal enerzijds financiële ruimte kunnen bieden, anderzijds beperkt het de inwoner in zijn ‘mogelijkheden’ die instantie, hulpverlening te kiezen waar hij/zij zich goed bij voelt en mogelijk ook beter aansluit bij zijn/haar situatie. Voorkomen moet worden dat er een monopolie positie ontstaat. **Reactie college: De uitwerking van de nieuwe inkoop Wmo gaan we zorgvuldig en transparant doen. We betrekken de ASDO hier bij.**

	Blijf zorgen voor ontschotting binnen de gemeente. **Reactie college: Dit heeft doorlopend onze aandacht.**
Opmerkingen ter zijde	De ASDO waardeert het zeer hoe zij is betrokken bij de voorlichting (gezamenlijk met de gemeenteraad) en ambtelijke ondersteuning bij de totstandkoming van dit advies.

Anita Zwaaneveldt – Pouw, voorzitter